

Limes – 2021

*Науковий вісник
Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці ІІ*

*A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
tudományos évkönyve*

*Scientific Bulletin
of Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education*

KÉSZÜLT A MAGYAR KORMÁNY
TÁMOGATÁSÁVAL

MINISZTERELNÖKSÉG
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKÁRSÁG

BETHLEN GÁBOR
Alap

ISSN 2411-4081

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАКАРПАТСЬКИЙ УГОРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ ФЕРЕНЦА РАКОЦІ ІІ

LIMES

Науковий вісник
Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці ІІ

2021
Випуск VIII

Берегове
2021

Науковий вісник «LIMES» засновано у 2014 році та видається за рішенням Вченої ради Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці ІІ. У науковому віснику публікуються наукові статті викладачів та студентів Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці ІІ, а також дослідження українських та іноземних учених угорською, українською та англійською мовами. Цей том об'єднує праці з історії, етнографії, теології, педагогіки, соціології, економіки, матеріалознавства і технологій.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації

Серія КВ №20762-10562Р від 08.05.2014 р.

Рекомендовано до друку Вченою радою Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці ІІ (протокол №12 від 22.12.2021 р.)

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

Льдіко Орос, кандидат педагогічних наук (кафедра педагогіки та психології, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ)

ВІДПОВІДАЛЬНІ РЕДАКТОРИ:

Мелінда Орбан та Олександр Добош (видавничий відділ, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Адальберт Бовді, доктор фізико-математичних наук, професор (кафедра математики та інформатики, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Адальберт Рац, доктор філософії у галузі природничих наук (кафедра історії та суспільних дисциплін, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Бейла Надь, кандидат біологічних наук, доцент (кафедра біології та хімії, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Віра Протопопова, доктор біологічних наук, професор (кафедра біології та хімії, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Емьовке Бергхауер-Олас, доктор філософії у галузі соціальних та поведінкових наук (кафедра педагогіки та психології, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Золтан Кормочи, доктор філософії у галузі гуманітарних наук (відділення угорської філології, кафедра філології, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Золтан-Шандор Варга, доктор біологічних наук, професор-емерит (кафедра еволюційної зоології та біології людини, Дебреценський університет), Ібоя Самборовські-Нодь, кандидат історичних наук (кафедра історії та суспільних дисциплін, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Ілона Лехнер, доктор філософії у галузі гуманітарних наук (відділення англійської філології, кафедра філології, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Йосип Молнар, кандидат географічних наук (кафедра географії та туризму, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Катерина Дудич, доктор філософії у галузі гуманітарних наук (відділення угорської філології, кафедра філології, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Лорант-Денеш Давід, саблітований доктор у галузі «регіональні науки», професор (Інститут економіки та розвитку регіонів, Університет ім. Святого Іштвана), Маргарета Кейс, кандидат історичних наук (відділення угорської філології, кафедра філології, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Марія Ген, кандидат біологічних наук, саблітований доктор у галузі «науки про довкілля» (кафедра ботаніки, Університет ім. Святого Іштвана), Олександр Бергхауер, кандидат географічних наук (кафедра географії та туризму, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Олена Біда, доктор педагогічних наук, професор (кафедра педагогіки та психології, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Роберт Бачо, доктор економічних наук, професор (кафедра обліку і аудиту, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Тетяна Чонка, кандидат філологічних наук (відділення української філології, кафедра філології, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Томаш Врabelь, кандидат філологічних наук, доцент (відділення англійської філології, кафедра філології, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Юдіта Павлович, кандидат педагогічних наук (відділення української філології, кафедра філології, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Юрій Жиуц, доктор технічних наук, професор (кафедра математики та інформатики, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ), Юрій Чотарі, кандидат історичних наук (кафедра історії та суспільних дисциплін, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ)

ВІДПОВІДАЛЬНИЙ ЗА ВИПУСК:

Василь Брензович, кандидат історичних наук (Благодійний фонд за ЗУІ)

ТЕХНІЧНЕ РЕДАГУВАННЯ: *Мелінда Орбан та Олександр Добош*

ВЕРСТКА: *Мелінда Орбан*

КОРЕКТУРА: *авторські, Льдіко Гріца-Варцаба та Томаш Врabelь*

ДИЗАЙН ОБКЛАДИНКИ: *Ласло Везжел*

УДК: *Бібліотечно-інформаційний центр «Опацої Черє Янош» при ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ*

За зміст опублікованих статей відповідальність несуть автори.

Друк наукового вісника здійснено за підтримки уряду Угорщини.

Засновник: Благодійний фонд Закарпатського угорського педагогічного інституту (від 2016 року Благодійний фонд За Закарпатський угорський інститут)

Видавництво: Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ (Адреса: пл. Кошута 6, м. Берегове, 90202. Веб-сторінка: www.kmf.uz.ua Електронна пошта: foiskola@kmf.uz.ua Тел.: (00 380-3141) 4-28-29)

Поліграфічні послуги: ТОВ «РІК-У» (Адреса: вул. Гагаріна 36, м. Ужгород, 88000. Електронна пошта: print@rik.com.ua)

© Автори, 2021

© Редактори, 2021

ISSN 2411-4081

UKRAJNA OKTATÁSI ÉS TUDOMÁNYOS MINISZTERIUMA
II. RÁKÓCZI FERENC KÁRPÁTALJAI MAGYAR FŐISKOLA

LIMES

A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
tudományos évkönyve

2021
VIII. évfolyam

Beregszász
2021

ETO 001.89(058)

L 67

A LIMES című tudományos évkönyv 2014-ben alapított és a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudományos Tanácsának határozata alapján jelenik meg. A tudományos évkönyv a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola tanárainak, hallgatóinak munkáit, valamint ukrainjai és külföldi tudósok magyar, ukrán és angol nyelvű tanulmányait adja közre. A LIMES jelen kötet a történet-, a néprajz-, a vallás-, a nevelés-, a társadalom- és a gazdaságtudomány, valamint az anyagtudomány és technológia különböző területeit öleli fel.

Nyomatott tömegtájékoztatási eszközök állami nyilvántartásának igazolása:

széria: KB № 20762-10562P; kiadta: Ukrajna Állami Nyilvántartási Szolgálat 2014.05.08-án.

*Kiadásra javasolta a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudományos Tanácsa
(2021.12.22., 12. számú jegyzőkönyv).*

FŐSZERKESZTŐ:

dr. Orosz Ildikó, PhD (Pedagógia és Pszichológia Tanszék, II. RF KMF)

FELELŐS SZERKESZTŐK:

Dobos Sándor és Orbán Melinda (Kiadói Részleg, II. RF KMF)

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG:

prof. dr. Bacsó Róbert, a közgazdaság-tudományok doktora (Számvitel és Auditálás Tanszék, II. RF KMF), dr. Berghauer Sándor, PhD (Földtudományi és Turizmus Tanszék, II. RF KMF), dr. Berghauer-Olasz Emőke, PhD (Pedagógia és Pszichológia Tanszék, II. RF KMF), prof. dr. Bódi Béla, a fizika- és matematikatudományok doktora (Matematika és Informatika Tanszék, II. RF KMF), prof. dr. Bida Olena, a neveléstudományok doktora (Pedagógia és Pszichológia Tanszék, II. RF KMF), dr. Csatáry György, PhD (Történelem- és Társadalomtudományi Tanszék, II. RF KMF), dr. Csonka Tetyána, a nyelvtudományok kandidátusa (Ukrán Tanszéki Csoport, Filológia Tanszék, II. RF KMF), prof. dr. habil. Dávid Lóránt Dénes (Regionális Gazdaságtani és Vidékfejlesztési Intézet, Szent István Egyetem), dr. Dudics Katalin, PhD (Magyar Tanszéki Csoport, Filológia Tanszék, II. RF KMF), dr. habil. Höhn Mária, a biológiai tudományok kandidátusa (Növénytan Tanszék, Szent István Egyetem), dr. Karmacs Zoltán, PhD (Magyar Tanszéki Csoport, Filológia Tanszék, II. RF KMF), dr. Kész Margit, PhD (Magyar Tanszéki Csoport, Filológia Tanszék, II. RF KMF), dr. Lechner Ilona, PhD (Angol Tanszéki Csoport, Filológia Tanszék, II. RF KMF), dr. Molnár József, PhD (Földtudományi és Turizmus Tanszék, II. RF KMF), dr. Nagy Béla, a biológiai tudományok kandidátusa, docens (Biológia és Kémia Tanszék, II. RF KMF), dr. Pavlovics Judit, a neveléstudományok kandidátusa (Ukrán Tanszéki Csoport, Filológia Tanszék, II. RF KMF), prof. dr. Protopopova Vira, a biológiai tudományok doktora (Biológia és Kémia Tanszék, II. RF KMF), dr. Rác Béla, PhD (Történelem- és Társadalomtudományi Tanszék, II. RF KMF), Szamborovszkyné dr. Nagy Ibolya, PhD (Történelem- és Társadalomtudományi Tanszék, II. RF KMF), prof. dr. Varga Zoltán Sándor, a biológiai tudományok doktora, professor emeritus (Evolúciós Állattani és Humánbiológiai Tanszék, Debreceni Egyetem), dr. Vrábely Tamás, a nyelvtudományok kandidátusa, docens (Angol Tanszéki Csoport, Filológia Tanszék, II. RF KMF), prof. dr. Zsiguc György, a műszaki tudományok doktora (Matematika és Informatika Tanszék, II. RF KMF)

A KIADÁSÉRT FELEL:

dr. Brenzovics László, PhD (Kárpátaljai Magyar Főiskoláért Jótékonyági Alapítvány)

MŰSZAKI SZERKESZTÉS: *Dobos Sándor és Orbán Melinda*

TÖRDELÉS: *Orbán Melinda*

KORREKTÚRA: *a szerzők, Gricza-Varcaba Ildikó és Vrábely Tamás*

BORÍTÓTERV: *Vezsdel László*

ETO-BESOROLÁS: *a II. RF KMF Apáczai Csere János Könyvtára*

A közölt tanulmányok tartalmáért a szerzők a felelősek.

A tudományos évkönyv megjelenését Magyarország Kormánya támogatta.

Alapító: Kárpátaljai Magyar Tanárképző Főiskola Jótékonyági Alapítványa (2016-tól Kárpátaljai Magyar Főiskoláért Jótékonyági Alapítvány)

Kiadó: a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola (Cím: 90 202 Beregszász, Kossuth tér 6. Honlap: www.kmf.uz.ua E-mail: foiskola@kmf.uz.ua Tel.: (00 380-3141 4-28-29)

Nyomdai munkák: „RIK-U” Kft. (Cím: 88 000 Ungvár, Gagarin u. 36. E-mail: print@rik.com.ua)

© A szerzők, 2021

© A szerkesztők, 2021

ISSN 2411-4081

© II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, 2021

ISSN 2411-4081

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
FERENC RÁKÓCZI II TRANSCARPATHIAN HUNGARIAN COLLEGE
OF HIGHER EDUCATION

LIMES

Scientific Bulletin
of Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education

2021
Issue VIII

Berehove
2021

UDC 001.89(058)

L 67

The scientific bulletin "LIMES" was established in 2014 and is published according to the resolution of the Academic Council of Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education. The scientific bulletin publishes the researches of students and teachers of Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, as well as scientific articles of researchers from Ukraine and abroad in Hungarian, Ukrainian and English languages. The given volume of "LIMES" contains academic researches in History, Ethnography, Theology, Pedagogy, Sociology, Economics, Engineering, and Technology.

**Certificate of State Registration of Printed Mass Media, Series KB, No. 20762-10562P,
Issued by the State Registration Service of Ukraine on the 8th of May, 2014**

*Recommended for publication by the Academic Council of Ferenc Rákóczi II Transcarpathian
Hungarian College of Higher Education, record No. 12 of December 22, 2021*

EDITOR-IN-CHIEF:

Ildikó Orosz, Ph.D. (Department of Pedagogy and Psychology, Transcarpathian Hungarian College)

MANAGING EDITORS:

Melinda Orbán and Sándor Dobos (Publishing Department, Transcarpathian Hungarian College)

EDITORIAL BOARD:

Béla Bódi, D.Sc. in Physics and Mathematics, professor (Department of Mathematics and Computer Science, Transcarpathian Hungarian College), Béla Nagy, C.Sc. in Biology, associate professor (Department of Biology and Chemistry, Transcarpathian Hungarian College), Béla Rácz, Ph.D. (Department of History and Social Sciences, Transcarpathian Hungarian College), Emőke Berghauer-Olasz, Ph.D. (Department of Pedagogy and Psychology, Transcarpathian Hungarian College), György Csatóry, Ph.D. (Department of History and Social Sciences, Transcarpathian Hungarian College), Ibolya Szamborovszky-Nagy, Ph.D. (Department of History and Social Sciences, Transcarpathian Hungarian College), Ilona Lechner, Ph.D. (English Language and Literature Branch, Philology Department, Transcarpathian Hungarian College), József Molnár, Ph.D. (Department of Geography and Tourism, Transcarpathian Hungarian College), Judit Pavlovics, C.Sc. in Pedagogy (Ukrainian Language and Literature Branch, Philology Department, Transcarpathian Hungarian College), Katalin Dudics, Ph.D. (Hungarian Language and Literature Branch, Philology Department, Transcarpathian Hungarian College), Lóránt Dénes Dávid, Ph.D., Dr. habil, professor (Institute of Regional Economics and Rural Development, Szent István University), Margit Kész, Ph.D. (Hungarian Language and Literature Branch, Philology Department, Transcarpathian Hungarian College), Mária Höhn, C.Sc. in Biology, Dr. habil (Department of Botany, Szent István University), Olena Bida, D.Sc. in Pedagogy, professor (Department of Pedagogy and Psychology, Transcarpathian Hungarian College), Róbert Bacsó, D.Sc. in Economics, professor (Department of Accounting and Auditing, Transcarpathian Hungarian College), Sándor Berghauer, Ph.D. (Department of Geography and Tourism, Transcarpathian Hungarian College), Tamás Vrabely, C.Sc. in Philology, associate professor (English Language and Literature Branch, Philology Department, Transcarpathian Hungarian College), Tetyána Csonka, C.Sc. in Philology (Ukrainian Language and Literature Branch, Philology Department, Transcarpathian Hungarian College), Vira Protopopova, D.Sc. in Biology, professor (Department of Biology and Chemistry, Transcarpathian Hungarian College), Yurij Zhiguts, D.Sc. in Technical Sciences, professor (Department of Mathematics and Computer Science, Transcarpathian Hungarian College), Zoltán Sándor Varga, D.Sc. in Biology, professor emeritus (Department of Evolutionary Zoology and Human Biology, University of Debrecen), Zoltán Karmacs, Ph.D. (Hungarian Language and Literature Branch, Philology Department, Transcarpathian Hungarian College)

RESPONSIBLE FOR PUBLISHING:

László Brenzovics, Ph.D. (Charitable Foundation "In support of the Transcarpathian Hungarian College")

TECHNICAL EDITING: *Melinda Orbán and Sándor Dobos*

PAGE PROOF: *Melinda Orbán*

PROOF-READING: *the authors, Ildikó Gricza-Varcaba and Tamás Vrabely*

COVER DESIGN: *László Vezsdel*

UNIVERSAL DECIMAL CLASSIFICATION (UDC): *Apáczai Csere János Library of Transcarpathian Hungarian College*

Authors are responsible for the content of academic researches.

The publication of the scientific bulletin is sponsored by the government of Hungary.

Founder: Charitable Foundation of Transcarpathian Hungarian Pedagogical College (after 2016 Charitable Foundation "In support of the Transcarpathian Hungarian College")

Publishing: Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education (Address: Kossuth square 6, 90202 Berehove, Ukraine. Website: www.kmf.uz.ua E-mail: foiskola@kmf.uz.ua Tel.: (00 380-3141) 4-28-29)

Printing: "RIK-U" LLC (Address: Gagarin Street 36, 88000 Uzhhorod, Ukraine. E-mail: print@rik.com.ua)

© The Authors, 2021

© The Editors, 2021

ISSN 2411-4081

© Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, 2021

Зміст

<i>Томаш Чікі</i> : Публіцистичні дебати щодо національних прагнень русинів і мадяризація на рубежі XIX–XX століть.....	15
<i>Чаба Фазекаш</i> : Подання Березького комітату від 1841 року про використання угорських назв місяців	31
<i>Евелін Кіраль</i> : Роль Мукачівсько-Чинадіївської домінії у Верховинській господарській акції у період між 1897–1901 роками.....	59
<i>Ерік Марусич</i> : Відновлення міського статусу Берегова у 1939 році.....	73
<i>Ласло Поллої</i> : «Сумна Кассандра». Про книгу Лайоша Івана «Шанси Німеччини у війні на основі даних німецької наукової літератури»	87
<i>Тіберій Ромбай</i> : Вплив Першої світової війни на діяльність Ужгородської католицької гімназії між 1914–1918 рр.	99
<i>Роберт Варга</i> : Доповнення до правоохоронної історії Ужгорода між 1890–1914 роками	113
* * *	
<i>Ержебет Ч. Йонаш</i> : Трагедії русинського та українського фольклору угорською мовою.....	127
<i>Дора Колта</i> : Зв'язок Ендре Аді з древніми угорськими віруваннями.....	139
* * *	
<i>Оршоля Ленюв</i> : „Тюрми будують з каменів Закону; Будинки розпусти – з цегли Релігії.” Концепція морального зла в мистецтві Вільяма Блейка	153
* * *	
<i>Аннамарія Облонці – Бейла Надь</i> : Методичні особливості навчання генетики в школі	165
<i>Дора Барабаш-Карпаті – Тімеа Максим-Нодь</i> : Результати одного дуального дослідження, або як впливає дуальна освіта на результати й компетенції студентів.....	183

Ілона Густі – Марта Фабіян – Ілона Лехнер – Ержебет Барань:
Досвід організації дистанційного навчання на основі анкетного опитування 201

Габрієлла Пап: Застосування онлайн-ресурсів у викладанні математики на Закарпатті 219

* * *

Еріка Метцкер: Угорщина у сталій соціальній Європі..... 225

* * *

Юлія Когут – Генетта Ковач-Румп: Шлях розвитку регулювання бухгалтерського обліку в Україні 245

Юлія Когут – Генетта Ковач-Румп: Місцеві бюджети в умовах фінансової децентралізації 255

Золтан Земан – Ботонд Кальман – Юдіт Барці: Оцінка та огляд літератури щодо фінансової грамотності студентів університет..... 269

* * *

Шандор Бодзаш: Проектування та моделювання зубчастих передач різних типів за допомогою програмного забезпечення GearTeq..... 283

* * *

Календар подій (2020/2021 навчальний рік)..... 295

Tartalom

<i>Csiki Tamás</i> : A ruszin nemzeti törekvések és a magyarosodás publicisztikai vitái a 19–20. század fordulóján.....	15
<i>Fazekas Csaba</i> : Bereg vármegye indítványa magyar hónapnevek használatára 1841-ben	31
<i>Király Evelin</i> : A hegyvidéki akció tevékenysége a munkácsi-szentmiklósi uradalom területén 1897 és 1901 között.....	59
<i>Maruszics Erik</i> : Beregszász városi rangjának visszaállítása 1939-ben	73
<i>Pallai László</i> : „Szomorú Cassandra”. Lajos Iván: <i>Németország háborús esélyei a német szakirodalom tükrében</i> című könyvéről	87
<i>Rombai Tibor</i> : Az I. világháború hatása az Ungvári Királyi Katolikus Főgimnázium működésére 1914 és 1918 között	99
<i>Varga Róbert</i> : Adalékok Ungvár városának rendvédelmi történetéhez 1890–1914 között	113
* * *	
<i>Cs. Jónás Erzsébet</i> : A ruszin és az ukrán népi folklór tragédiái magyar nyelven.....	127
<i>Kolta Dóra</i> : Ady Endre kapcsolata az ősi magyar hitvilággal	139
* * *	
<i>Lenyó Orsolya</i> : „Börtönök a Törvény köveiből épültek, bordélyok a Vallás tégláiból.” A morális rossz fogalma William Blake művészetében	153
* * *	
<i>Ablonci Annamária – Nagy Béla</i> : A genetika oktatásának módszertani sajátosságai az iskolában	165
<i>Barabásné Kárpáti Dóra – Makszim Györgyné Nagy Tímea</i> : Egy duális kutatás eredményei, avagy hogyan befolyásolja a duális képzés a hallgatók eredményeit, kompetenciáit	183

Husztí Ilona – Fábíán Márta – Lechner Ilona – Bárány Erzsébet: A távoktatás tapasztalatai egy kérdőíves felmérés tükrében 201

Papp Gabriella: Online felületek alkalmazása a matematika tanításában Kárpátalján..... 219

* * *

Metzker Erika: Magyarország a fenntartható szociális Európában 225

* * *

Kohut Júlia – Kovács-Rump Henetta: A számviteli szabályozás fejlődési útja Ukrajnában..... 245

Kohut Júlia – Kovács-Rump Henetta: Helyi költségvetések a pénzügyi decentralizáció szempontjából..... 255

Zéman Zoltán – Kálmán Botond – Bárczi Judit: Egyetemi hallgatók pénzügyi kultúrájának felmérése és szakirodalmi megítélése..... 269

* * *

Bodzás Sándor: Különböző típusú fogazott hajtópárok tervezése és modellezése a GearTeq szoftver alkalmazásával 283

* * *

Eseménynaptár (2020/2021-es tanév)..... 295

Contents

<i>Tamás Csíki</i> : Debates in the Press Concerning Ruthenian National Ambitions and Assimilation to Hungarians at the Turn of the 19 th and 20 th Centuries	15
<i>Csaba Fazekas</i> : Bereg County's Proposal to Use Hungarian Language Month Names in 1841	31
<i>Evelin Király</i> : The Activity of the Highlands Program in the Mukachevo-Chynadiyovo Estate Between 1897 and 1901	59
<i>Erik Maruszics</i> : Restoration of the City Rank of Beregszász in 1939	73
<i>László Pallai</i> : "Sad Cassandra". On Lajos Iván's Book "Germany's Chances for War in the Light of German Specialized Literature"	87
<i>Tibor Rombai</i> : Impact of World War I on the Functioning of the Royal Catholic High School in Uzhhorod Between 1914–1918	99
<i>Róbert Varga</i> : Additions to the Law Enforcement History of Uzhhorod Between 1890–1914	113
* * *	
<i>Erzsébet Cs. Jónás</i> : Tragedies of Rusyn and Ukrainian Folkballads in the Hungarian Language.....	127
<i>Dóra Kolta</i> : Endre Ady's Relationship to the Ancient Hungarian World of Belief	139
* * *	
<i>Orsolya Lenyó</i> : "Prisons are Built with Stone of Law; Brothles with Bricks of Religion." The Concept of the Moral Evil in William Blake's Art.....	153
* * *	
<i>Annamária Ablonci – Béla Nagy</i> : Methodological Peculiarities of the Education in Genetics in School.....	165
<i>Dóra Barabás-Kárpáti – Tímea Makszim-Nagy</i> : A Dual Research Results or How Dual Training Influences Students' Results, Competences	183

Ilona Huszti – Márta Fábrián – Ilona Lechner – Erzsébet Bárány: Experiences of Distance Learning in the Light of a Questionnaire Survey..... 201

Gabriella Papp: Usage of Online Platforms in the Teaching of Mathematics in Transcarpathia 219

* * *

Erika Metzker: Hungary in the Sustainable Social Europe 225

* * *

Júlia Kohut – Henetta Kovács-Rump: The Development Path of Accounting Regulation in Ukraine 245

Júlia Kohut – Henetta Kovács-Rump: Local Budgets in Terms of Financial Decentralization 255

Zoltán Zéman – Botond Kálmán – Judit Bárczi: Survey and Literature Assessment on the Financial Literacy of University Students 269

* * *

Sándor Bodzás: Design and Modelling of Various Types of Toothed Gear Pairs by GearTeq Software..... 283

* * *

Events Calendar (2020/2021 academic year) 295

VARGA RÓBERT*

Adalékok Ungvár városának rendvédelmi történetéhez 1890–1914 között

Резюме. Доповнення до правоохоронної історії Ужгорода між 1890–1914 роками. В Ужгороді правоохоронні завдання виконувала міська поліція. Ці були один у їхні обов'язки входило: дотримання міських норм, підтримання громадського порядку, дослідження звіту про поздрібну торгівлю. Організації потрібно було розбиратися з усіма питаннями, які торнулися міста. У місті довелось підтримувати правління, тому це міський голова доручив капітану поліції, розслідувати справи. У своїх дослідженнях я хочу описати справи ужгородської міліції між 1890 та 1914 роками з архівних джерел. Це покаже, які проблеми у населення та наскільки ескретивно поліція змогла впоратись із повідомленнями.

Ключові слова: міліціонер, Ужгород, міський голова, шинок, капітан поліції

Rezümé. Ungvár városának rendvédelmi feladatait a területén működő városi rendőrség látta el. Feladatuk közé tartozott a városi rendeletek betartatása, általános közrend fenntartása, valamint a lakossági bejelentések kivizsgálása. A szervezetnek minden olyan ügygel foglalkoznia kellett, amely érintette a várost. Mivel a városnak kellett fenntartania a testületet, így a polgármester személyesen utasíthatta a rendőrkapitányt egy-egy ügy kivizsgálására. Tanulmányomban levéltári források segítségével szeretném ismertetni, hogy 1890–1914 között milyen típusú ügyekkel kellett foglalkoznia az ungvári rendőrségnek. Ezekből először is azt láthatjuk, hogy a lakosságot mely problémák érintették. Másodsor, hogy a rendőrség milyen hatékonyan tudta megoldani a bejelentéseket.

Kulcsszavak: rendőr, rendőrkapitány, Ungvár, kocsmá, rendbontás, polgármester

Abstract. Additions to the law enforcement history of Uzhhorod between 1890–1914. The law enforcement tasks of the city of Uzhhorod, were performed by the city police. Their duties included: maintaining compliance with city regulations, maintaining public order, investigation of general and public reports, retail announcement. The organization dealt with the affairs of the city. The city had to maintain the staff. The mayor instructed the police captain to investigate the cases. In my studies, I want to describe with the help of archival sources the affairs of the Uzhhorod police between 1890–1914. This shows what problems the population had and how effectively the police were able to deal with the reports.

Keywords: policeman, police captain, Uzhhorod, pub, disturbance, mayor

A kutatásom földrajzi objektuma Ungvár városa, amely Ung vármegye adminisztrációs központja volt a dualizmus korszakában. Elhelyezkedését tekintve az Alföld északi peremén terült el. A települést kettévágta az Ung folyó, északi részét hegységek ölelték. Lakosságának etnikuma vegyes volt: magyarok, németek, ruszinok és zsidók alkották. A vallási életét a római és görögkatolikus vallás határozta meg.¹ A XIX. század végén és a XX. század elején infrastrukturális fejlődések mentek végbe a városban. Ennek egyik lépcsőfoka volt, hogy megkezdődött a vasúti közlekedés, megépítették 1897-ben az Ung folyó két partját összekötő hidat, és a város járdafelületei új aszfaltos burkolatot kaptak. A dinamikusan fej-

* Aspirant, Doktorcska skola istorii ta etnografii, Fakultet humanitarних наук, Дебреценський університет. * Abszolvált PhD-hallgató, Történelmi és Néprajzi Doktori Iskola, Bölcsészettudományi Kar, Debreceni Egyetem. * PhD student, Doctoral School of History and Ethnography, Faculty of Arts, University of Debrecen. E-mail: vargarobert6699@gmail.com

¹ MÉSZÁROS KÁROLY (1861): *Ungvár története, legrégebbi időktől máig*. Pest. 30–32.

lódó város azonban nemcsak a dolgozni vágyó emberek számára volt vonzó. Félő volt, hogy olyan személyek és csoportok jelennek meg a városban, akik bűnözésből akarják biztosítani megélhetésüket. Az ungvári városi rendőrség feladata volt, hogy felvegye a harcot a bűnözőkkel szemben, és kivizsgáljon minden lakossági bejelentést, amely beérkezett a kapitányságra.

A kutatás fő célja volt, hogy megismerjem az Ungvár városában működő rendőrség szervezeti felépítését, valamint azt, hogy milyen ügyekkel foglalkoztak. További fontos célnak tekintetem, hogy levéltári források felhasználásával feltérképezzem a kapitányságra beérkezett lakossági bejelentések fajtáit (rendbontás, csendháborítás stb.). A tanulmány a rendvédelmet érintő ügyeket vizsgálja az 1890–1914 közötti időszakban Ungvár városában. A széles kronológia határok miatt a tanulmány adalékként szolgál egy olyan összetett munka megírására, amely az érintett város rendvédelem történetével foglalkozik a dualizmus korszakában.

A dualizmus második felében két szervezet biztosította a rendet és a törvényességet az országban: a városi rendőrség és a Magyar Királyi Csendőrség. Utóbbi testületet 1881-ben hozták létre azzal a céllal, hogy a vidéki területeken akadályozzon meg mindennemű bűncselekményt. A csendőrség irányítása kettős volt, mivel egyszerre tartozott a belügy, és a hadügyminiszterhez. A működéséhez szükséges anyagi forrásokat a magyar kormány biztosította. A személyi állományt elsősorban önkéntes alapon akarták feltölteni, azonban hamar kiderült, hogy ez nem valósítható meg teljes mértékben, ezért sok esetben a hadsereg kötelékében szolgáló katonákat vezényelték át a csendőrséghez.²

A városok rendvédelmi feladatait a helyi szinteken működő városi rendőrség látta el. A testület feletti irányítást a polgármester és a városi tanács végezte. Ennek következtében a rendőrség anyagi erőforrásai korlátozottak voltak, mivel nagyban függött a város évi költségvetésétől. Előfordult, hogy a képviselők csak annyi pénzt bocsátottak a rendőrség működtetésére, amely éppen csak fedezte kiadásait. Nagyobb problémát jelentett, hogy a kinevezésekről, előléptetésekről stb. olyan személyek hozhattak döntést, akik nem voltak járatosak rendvédelmi kérdésekben. Ezért az országban működő valamennyi városi rendőrségnek szüksége volt egy átfogó reformintézkedésre.³ Ezen véleményének adott hangot Hegedűs Sándor, Gyöngyös rendőrkapitánya is. Véleménye szerint létre kell hozni egy, a rendvédelem területén kompetens testületet, amely koordinálja az egész ország területén a városi rendőrség munkáját, de elképzelésének több ellenzője volt, mint a támogatója. Elsősorban a városi vezetés és a helyi gazdasági elit ellenezte a legjobban, ugyanis így nem tudták volna céljaik elérése érdekében magántestületként felhasználni a helyi rendőrséget.

² CSAPÓ CSABA (1999): *A magyar királyi csendőrség története 1881–1914*. Budapest. 18.

³ PARÁDI JÓZSEF: *A magyar rendvédelem 1867–1914*. http://real.mtak.hu/88173/1/RTF_XXVIIlevf_53sz_033-052.pdf (Letöltve: 2020. március 5.)

Azért, hogy megoldást találjanak a felmerülő problémákra, Hegedüs Sándor egy összkapitányi kongresszus megrendezését kezdeményezte. A gyűlésre az ország valamennyi rendőrkapitánya kapott meghívót: Ungvár városát Farkas Ferenc képviselte. A meghívottak között jelen voltak olyan kormányzati tisztviselők, mint például Hieranymi Károly belügyminiszter. Több kapitány is szót kapott a rendezvényen, ahol elmesélték azokban a városokban szerzett tapasztalataikat, ahol szolgálatot teljesítettek. Így egy általános képet kaphatott a hallgatóság arról, hogy az ország más településein milyen problémákkal és nehézségekkel küzdöttek kollégáik. A felszólalók többsége kiemelte, hogy sok adminisztratív ügygel kell foglalkozniuk, ami leterheli az őr tiszti állományát. Ebből kifolyólag romlott a közbiztonság, amiről sok helyi sajtó is publikált cikkeiben. További problémaként emelték ki, hogy a városi rendőrség létszáma nem megfelelő feladataik ellátására. Mindezek mellett a helyi közigazgatási szervek is nehezítik, akadályozzák a rendfenntartó szerv munkáját.⁴ A kongresszus záróakkordjaként elfogadtak egy közös nyilatkozatot, amelyben javaslatokat tettek a városi rendőrség reformjaira. Eszerint a rendőrséget államosítani kell: ki kell nevezni egy rendőrfőkapitányt, az országot fel kell osztani különböző rendőrkerületekre, amelyeket kerületi kapitányok vezetnek, létre kell hozni egy egységes toloncolási központot, megalkotni az erre vonatkozó jogi szabályokat és adminisztrációs rendszert, valamint a rendőrség részére új egyenruhákat kell tervezni, ami által meglehetősen különböztetni a csendőrségtől. Az aláírt dokumentumot végül átnyújtották a jelenlévő belügyminiszternek. Ígéretet kaptak a résztvevők, hogy a reformok kidolgozása során figyelembe veszik a rendőrkapitányok javaslatait. A várt eredmény azonban elmaradt, mivel az állam felsőbb vezetésében nem mutatkozott hajlandóság a rendőrség megreformálására.⁵

A XIX. század végén és a XX. század elején a Magyar Királyság területén kialakult a városi rendőrség struktúrája. Minden nagyobb város rendelkezett egy olyan rendvédelmi szervezettel, amelynek fő feladata volt, hogy biztosítsa az adott településen a rendet és a törvényességet.⁶ Ha megvizsgáljuk a városi rendőrség szervezetét akkor kiderül, hogy a testület felett a hatalmat a helyi polgármester gyakorolta. A kinevezésekkel és előléptetésekkel kapcsolatos ügyekben az ő szava volt a döntő, viszont finanszírozási ügyekben a városi tanácsnak kellett döntenie. A rendőrség élén a rendőrkapitány állt és az 1886. XXI. t. e. 80§⁷, lehetővé tette éltől tartó megválasztásukat. Mindezt jól példázza, hogy 1890–1911 közötti időszakban a városnak két rendőrkapitánya volt: Fazekas Ferenc és Berevickey

⁴ TISZA MIKSA (1925): *Magyarország rendőrségének története*. Pécs. 185.

⁵ ERNYES MIHÁLY (2018): Magyarországi rendőrségek a dualizmusban és a két világháború között. *Rendvédelmi-történelmi Füzetek*, XXVIII. évf. 56. sz. 21.

⁶ PARÁDI JÓZSEF (2012): *A Magyar Királyi Csendőrség*. Budapest. 10–15.

⁷ *Tisztviselőkválasztásáról: 1886. XXI. t. c. 80.* [https://net.jogtar.hu/ezer-ev-torveny?docid=88600021.TV&searchUrl=/ezer-ev-torvenyei%3Fkeyword%3D1886%2520XXI\(Letoltve: 2020. március 12.\)](https://net.jogtar.hu/ezer-ev-torveny?docid=88600021.TV&searchUrl=/ezer-ev-torvenyei%3Fkeyword%3D1886%2520XXI(Letoltve: 2020. március 12.))

István. A kapitányok munkáját helyetteseik segítették. A helyi kapitányság esetében: Handova Antal, Lehocky Béla és Markovszkey Sándor. Érdekesség, hogy 1893-ban Ungvárnak nem volt rendőrkapitánya, a hivatalos ügyeket Lehocky Béla helyettes intézte. Ettől talán még furcsább vagy érdekesebb, hogy 1894-ben volt rendőrkapitány, helyettes viszont nem. Ezt azzal lehet magyarázni, hogy a város rendfenntartó szervezetén belül vezetőcsere zajlott, és nem találtak megfelelő személyt a pozíció betöltésére. Ez a folyamat akkor változott meg, amikor Berevickey Istvánt nevezték ki rendőrkapitánynak és Markovszkey Sándort kapitány helyettesnek. A kapitányság második emberének számított a rendőrkapitány helyettes, aki foglalkozott a be, és kimenő ügyek intézésével. Ungvár esetében érdekes, hogy huszonhárom év alatt mindössze három személy töltötte be a helyettesi tisztséget: Handova Antal, Lehoczky Béla, Markovszkey Sándor.⁸

Ungvár városának rendvédelmi feladatait összesen harmincegy rendőr látta el, derült ki egy 1913-ban készült forrásból. A tisztí állományt tizenhárom rendőr alkotta, ebbe beletartozott a rendőrkapitány és annak helyettese is. A vezető réteghez tartoztak továbbá az írások, akik az adminisztrációs ügyekkel foglalkoztak. Feladataik közé tartoztak a letartóztatások, a jegyzőkönyvek és a szolgálati naplók írása is. A kapitányságon 1913-ban, három személy hatásköre alá tartoztak ezek a feladatok. Végzettségüket tekintve Csás László és Orosz István másodéves joghallgató volt, míg Jankovics Ákos – aki egyben gyakornok is volt a rendőrőrsön – elemi iskolai végzettséggel rendelkezett.⁹ A rendőrség kötelékében teljesített szolgálatot Dancs Ferenc, aki végzettségét tekintve jogász volt, rangja szerint szakaszvezető. A többi rendőrtisztnek – kivéve Horvát Jánost – csak népiskolai képesítésük volt. A járőrszolgálatot teljesítő rendőrök létszáma elérte a húsz főt, akiknek képesítésüket nem tüntették fel a jelentésben. A szolgálati éveket tekintve voltak igazi veteránok is, akik szinte egész életüket a helyi rendőrség kötelékében töltötték. A tisztek közül kiemelkedik Dancs Ferenc és Kovács János – mindketten huszonkét évet szolgáltak. Járőrök között kiemelkedett Ábis Kálmán a maga tizenhat évével.¹⁰ A rendőrség személyi állományának a bővítése folyamatosan zajlott. 1902-ben került sor Vinyárszki János felvételére, kinevezését a városi tanács hagyta jóvá. Szolgálatába állása előtt azonban biztosítani kellett számára a rendőrségi egyenruhát (nadrág, ing, mellény, zubbony), fegyvert és a havi bérezést. Ezek a kiadások a város költségvetését terhelték, és a tanács feladata volt, hogy beszerezze a szükséges holmikat. Erre összesen 49 korona 90 fillért költöttek, az egyhavi fizetését pedig 120 korona 50 fillérben állapították meg.¹¹

⁸ Kárpátaljai Területi Állami Levéltár (a továbbiakban: KTÁL), 7. Fond, 1. opisz, 998. ügyirat, 10.

⁹ KTÁL, 6. Fond, 2. opisz, 285. ügyirat, 93.

¹⁰ Uo. 94.

¹¹ Uo. 80.

Annak érdekében, hogy a bűnözők és bűncselekmények számát visszaszorítsák Ungvár városában, a rendőrség folyamatos járőrszolgálatot teljesített. Természetesen ennek megvoltak az előírt szabályai is. Kizárólag kettesével járőrözhettek a város utcáin, így hatékonyan tudtak fellépni abban az esetben, ha például rendbontást vagy más bűncselekményt észlelnek. A helyi rendőrök két műszakban végezték a járőrszolgálatukat: az első csapat hajnali 5.00 órától egészen déli 12.00 óráig járta a várost, míg a második páros 12.00 órától este 9.00 óráig. A rendőrök ezekben az órákban a város három pontján biztosították a rendet: a vasútállomáson, a belvárosban, valamint Savanyúvíz utcában.¹²

Rendbontás, kocsmabezárások és bordélyház

Ungvár a dualizmus korszakában rendezett tanácsú város volt, amely egyfajta önrendelkezési joggal ruházta fel. Így saját maga alkothatta meg azokat a szabályrendszereket, amelyek segítségével biztosították a város megfelelő működését. Ennek következtében számos feladattal látták el az ungvári rendőrséget, mint például a közbiztonsági, tűzvédelmi, italmérési és építkezési ügyek. Ennek köszönhetően a rendőrkapitány társadalomban betöltött szerepe magas volt, kapcsolatot tartott a városi elitől kezdve az átlag polgárokig.¹³

A térségben bekövetkezett vasútfejlesztési projekteknek köszönhetően Ungvár fontos csomóponttá vált. A helyi lakosok különböző alternatív pénzkeresési lehetőségeket találtak ki a helyi vasútállomás közelében.¹⁴ Ilyen volt például a bérkocsizás, amely hamar népszerű pénzkereseti lehetőséggé vált. A város vezetése megtett mindent annak érdekében, hogy ez az új foglalkozás megfeleljen a törvényeknek. Ezért legálisan csak azok foglalkozhattak bérkocsizással, akik rendelkeztek a hatóság által kiállított iparüzési engedéllyel. Természetesen voltak olyan fogatosok, akik illegálisan mindenféle engedély nélkül dolgoztak. A rendőrség razziák segítségével igyekezett kiszűrni a „feketén” dolgozó személyeket. Egy 1902-ben végrehajtott rajtaütés során pénzbírsággal sújtották Csigás Károlyt és Kürth Gyulát, akiknek személyenként 15 korona bírságot kellett befizetniük.¹⁵ Előfordult azonban, hogy a bérkocsizóknak egymással akadt nézeteltérésük: egy feljegyzett esetben tettelegességig is fajult a dolog. A vasútállomáson járőröző rendőrök arra lettek figyelmesek, hogy az állomás bejárata előtt kisebb tömeg gyűlt össze. Mivel mindezt furcsának találták, úgy döntöttek közelebb mennek. Miután közelebb értek a tömeghez, észre vették, hogy két férfi a kör közepén

¹² KTÁL, 6. Fond, 2. opisz, 900. ügyirat, 1–5.

¹³ A községek jogairól és teendőiről. 1886. évi XXII. törvénycikk. 21.§. [https://net.jogtar.hu/ezer-evtortveny?docid=88600022.TV&searchUri=/ezer-evtortvenyeyi%3Fkeyword%3D1870.%2520%25C3%25A9vi%2520X.%2520t%25C3%25B6rv%25C3%25A9nycikk_\(Letoltve:2020.marcius19.\)](https://net.jogtar.hu/ezer-evtortveny?docid=88600022.TV&searchUri=/ezer-evtortvenyeyi%3Fkeyword%3D1870.%2520%25C3%25A9vi%2520X.%2520t%25C3%25B6rv%25C3%25A9nycikk_(Letoltve:2020.marcius19.))

¹⁴ BAJOR TIBOR (2010): *Záhony, a vasút és a vasúti átrakó*. Kézirat. Pécsi Tudományegyetem, Közgazdaságtudományi Kar, Regionális Politikai és Gazdaságtani Doktori Iskola, Pécs.

¹⁵ KTÁL, 6. Fond, 2. opisz, 562. ügyirat, 45.

dulakodik egymással. A rendőrök közbeléptek, véget vetettek a rendbontásnak és letartóztatták őket. Az egyik letartóztatott kocsist Grop Emmanuelnek hívták, 56 éves ungvári lakos, aki több mint húsz éve foglalkozott bérkocsizással. Vallomásában elmesélte, hogy azért szólalkozott össze kollégájával, mert az fogatával az ő helyére állt. A rendőrök először nem értették, hogy egy ilyen „kis” indok miért vezetett konfliktushoz. Kérdésükre Emmanuel elmagyarázta, hogy működik náluk, a kocsisoknál egy olyan szabály, amely szerint a kocsisok életkoruk szerint állnak az állomás közelébe. Ez azt jelentette, hogy az időseket illette meg az a jog, hogy a legközelebb parkoljanak, és így az első fuvar is őket illette meg. Életkor szerint követték a középkorúak, végül pedig a legfiatalabb generáció. Mivel ő otthoni problémái miatt nem érkezett meg időben a vasútállomásra, helyét elfoglalta Rosebaum János – szintén ungvári lakos, 28 éves –, aki többszöri felszólításra sem adta vissza helyét. A fiatal bérkocsis nemtetszését fejezte az elavult szokások ellen és kezdeményezni szeretne volna, hogy új szabályokat fogadjanak el. Ekkor Grop Emmanuel elvesztette hidegvérét és ruhájánál fogva megragadta fiatal kollégáját. Vallomását követően a rendőrök megkezdték Rosebaum János kihallgatást, akinek történetéből viszont az derült ki, hogy neki felajánlották, hogy parkoljon le kollégája helyére. Elmesélte, hogy Gropot a többi bérkocsis nem kedvelte, mivel túlságosan kapzsinak tartották.¹⁶ Ő maga keményen dolgozott, ami miatt megkedvelték és szerették volna, ha munkájához mértén foglalna helyet. A rendőrség érdekes esettel állt szemben, mivel azok a szabályok, amelyeket a kocsisok alkalmaztak egymás között, nem voltak törvényszintűek. Fazekas Ferenc rendőrkapitány ezért egy salamoni döntést hozott: Grop Emmannuelt és Rosebaum Jánost egyaránt 50-50 korona pénzbüntetéssel sújtotta, amelyet három napon belül be kellett fizetniük. Abban az esetben, ha ennek nem tesznek eleget, a kapitány 5 napi elzárást helyezett kilátásba.¹⁷

Ami a kocsmák működését illeti, több lakossági panasz is érkezett, ezért ennek megoldása égető problémává vált a rendőrség számára. Több bejelentést a polgármester továbbított a rendőrkapitánynak és utasította, hogy kezdje meg a szükséges intézkedéseket. A bejelentésekben a városi lakosok felsorolták azokat a nehézségeket, melyeket a csapszékek okoztak: késő esti nyitvatartás, csendháborítás stb.¹⁸ Berevickey István, hogy megoldja a feladatot, egy rendeletet adott ki, amely a városban található összes kocsmára érvényessé vált. Ennek értelmében 1895. január 1-től kezdve Ungvár városában a kocsmák és kávézók reggel 9.00 órától este 21.00 óráig dolgozhattak. Azoknak a tulajdonosoknak, akik figyelmen kívül hagyták az új szabályt, ideiglenesen a rendőrség bezárhatta kocsmájukat. Egyes tulajdonosok megpróbálták kifogások mögé bújni és megmagyarázni a

¹⁶ KTÁL, 6. Fond, 2. opisz, 1060. ügyirat, 18.

¹⁷ Uo. 20.

¹⁸ KTÁL, 6. Fond, 2. opisz, 270. ügyirat, 95.

járőröknek, hogy miért nincs még zárva helyiségük. A rendőrség csak úgy tudta betartatni az új rendeletet, ha példát statuál. Ennek lett áldozata Luthman Mihály, akit első alkalommal még csak figyelmeztettek, második kihágását követően pedig két hónapra bezárták üzletét, és pénzbírságot is szabtak ki rá.¹⁹ Mivel a korai zárás csökkentette a kocsmák forgalmát, a tulajdonosoknak valamilyen megoldást kellett találniuk. Létrehozták az Ungvári Kocsmárosok Szövetségét, és együtt közösen dolgozták ki azt a tervet, amellyel áthidalhatják a rendőrkapitány rendeletét. Megegyeztek abban, hogy egy bizonyos méretű összeget ajánlanak fel a város részére, ami adó formájában a városkasszába kerül.

1. táblázat *Kocsmatulajdonosok névsora, akik nyitvatartási adót fizettek – 1893*

№	Tulajdonosok	Befizetett összeg (krajcár)
1.	Özv. Grün Lipótné	73
2.	Róth Sándor	105
3.	Szeszák Erzsébet	50
4.	Schuh Miksa	12
5.	Rosemblüth Herman	52
6.	Mondel Mária	24
7.	Farkas Salamandra	7

Forrás: KTÁL, 6. Fond, 2. op. 270. od. zb. 98.

Ötletüket felterjesztették a városi tanácsnak, illetve a rendőrkapitánynak is. Felajánlották, hogy amennyiben a nyitvatartási időt egy órával meghosszabbítják, abban az esetben a város részére pluszadót fizetnek. Hosszas mérlegelés után a városvezetők és a kapitány elfogadták az ajánlatot, de kitételnek szabták, hogy azokat a kocsmákat, amelyeket a járőrök nyitva találnak 10.00 óra után, azonnali hatállyal bezárásra ítélik.²⁰

A nyitvatartási korlátozások sem oldották meg maradéktalanul a csapszékek okozta problémákat. A vendégek többször hagyták el az italozót erősen illuminált állapotban. Voltak, akik hazamentek és nem okoztak nagyobb problémát maguknak és a városi hatóságnak, azonban előfordult, hogy távozásuk után elfelejtkeztek munkájukról és munkaeszközeikről. Ilyen eset történt Simkó Jakabbal is,

¹⁹ Uo. 11.

²⁰ Uo. 99.

aki ökreit a városhoz tartozó legelőn hagyta. Mivel a jószágok felügyelet nélkül maradtak, a mezőn szabadon garázdálkodhattak. Ennek köszönhetően Vábrej János kukoricásában nagy anyagi kárt okoztak. A károsult, mikor meglátta földjén az ökröket, óvatosan megközelítette őket és befogta, hogy feljelentése után a rendőrök kézre kerítsék az állatok gazdáját. A rendvédelmi szervek, miután értesültek az esetről, kiérkeztek a helyszínre, és felmérték az okozott anyagi károkat. A vizsgálat során összeszámolták, hogy kétszázhet szál kukoricát tettek tönkre a jószágok.²¹ Az állatok gazdájának kézre kerítése nem igényelt nagy nyomozómunkát, mivel Simkó Jakab az egész városban kérdezősködött, hogy látta-e valaki a két ökrét. A városi rendőrkapitányhelyettes ezt követően az őrsre hívta mindkét gazdát. Itt a jószágok gazdájával ismertette, hogy milyen mértékű anyagi károkat okoztak a tulajdonát képező állatok. Vábrej János továbbá elmesélte, hogy nem ez volt az első konfliktusa Simkó Jakabbal. Előző hónapban a zöldséges veteményesébe tévedt be a két ökör. Mivel nem szerette volna a rendőrség elé terjeszteni az ügyet, megállapodtak abban, hogy három napon belül megkapja a kárpótlást, azonban a kártérítésre a mai napig vár. Ezzel az újabb üggyel együtt szeretne végre anyagi kompenzációt kapni. Berevickey István miután ismertette az anyagi kár mértékét, elrendelte, hogy Simkó Jakab minden elpusztított szál kukorica után köteles 3 korona térítést fizetni egy héten belül. Valamint – mivel nem ez volt a jószágok gazdájának első ilyen ügye – felhívta a figyelmét arra, hogy amennyiben nem tesz eleget a rá kiszabott pénzbeli büntetésnek, ügyét a járási bíróság elé terjeszti fel.²²

Ungvár városának rendőrkapitányságára érdekes kérvény érkezett 1892. november 19-én. Egy helyi lakos, név szerint Fekete János, bordélyház létrehozására vonatkozó engedélyt nyújtott be Fazekas Ferenc rendőrkapitánynak.²³ A bordélyházakban dolgozó nőket a társadalom megvetette és erkölcstelennek titulálták. Legtöbb esetben kiközösítették és negatív diszkrimináció érte őket a mindennapokban. Emiatt is volt az, hogy a bordélyházak többsége illegálisan működött, amely hatalmas egészségügyi kockázatot jelentett. A kéjhölgyek nem estek át orvosi vizsgálatokon, így különböző nemibetegségek hordozóivá, terjesztőivé válhattak. A korszak klasszikus ilyen jellegű betegsége volt a szifilisz, gyógyítása ismeretlen volt az orvostudomány számára. A dualizmus korszakában elkezdtek legális keretek közé szorítani a bordélyházak működését.²⁴ Törvényeket alkottak, amely egyaránt vonatkozott a házat működtető tulajdonosra és a foglalkozást űző hölgyekre is. Nyilvános házak az ország nagyobb városaiban

²¹ KTÁL, 6. Fond, 2. opisz, 127. ügyirat, 32.

²² KTÁL, 6. Fond, 2. opisz, 127. ügyirat, 33.

²³ KTÁL, 6. Fond, 2. opisz, 270. ügyirat, 4.

²⁴ DOROS GÁBOR – MELLY JÓZSEF (1930): *Nemibetegségek kérdése Budapesten, II. rész.* Budapest. 825–830.

jöttek létre, mint például Nagyváradon. Ungvár esetében érdekes, hogy Fekete János egy ilyen új üzlettel próbálkozott, mivel maga a város 11 793 főnyi lakosságával messze elmarad a fentebb említett városétól (38 557 fő).²⁵ A szolgáltatás elindításához először fel kellett mérni, hogy a városban van-e igény rá, és hogy a helyi férfiak rendelkeznek-e a megfelelő anyagi forrással egy-egy légyottért. Az elképzelések és a tervek a könnyebbik részei voltak a feladatnak, ezután kellett megszerezni a szükséges dokumentumokat. A prostitúcióról szóló törvény kimondta, hogy minden város a maga hatásköréeként kezelheti, a végső döntést pedig a városi tanácsnak kell meghoznia.²⁶ Fekete Jánosnak legnehezebb feladata volt, hogy megszerezze a helyi közegészségügyi intézet, valamint az ungvári rendőrkapitány engedélyét. A rendfenntartó szervek engedélye megkerülhetetlen volt, mivel ők állították ki a kéjhölgyek számára a „munkavállalói” dokumentumokat. Ezen felül a rendőrség feleadata volt, hogy listát készítsen a hölgyekről, megakadályozzák testi bántalmazásukat, és hogy tizenhét évnél fiatalabb kiskorút ne vegyenek rá/kényszerítsenek prostitúcióra. Fazekas Ferenc rendőrkapitány asztalára ezzel kapcsolatban egy mintaszerződés is érkezett. Ebben Fekete János rögzítette azokat a feltételeket, amelyekkel a kéjhölgyeket szerződtené. A kontraktusban biztosítja a havi juttatásokat munkásainak. Érdekessége volt, hogy nem a tulajdonosnak, hanem a munkásoknak kell fizetni. Nem egyedi feltételről van szó, mivel a bordélyházakban dolgozó kurtizánok megkeresett pénzüknek 40%-át adták oda a bordélyház tulajdonosának. Természetesen nemcsak a munkahelyet fizették ki ezzel, hanem sok más felmerülő költséget is így fedeztek. Ungvár esetében Fekete János részletesen leírta, hogy ez a százalék mit fed le és miért ilyen magas százalékról van szó. Az általa felsorolt indokok között szerepelt az orvosi ellátás, reggeli és vacsora, ruhák biztosítása és tisztíttatása. Külön pontban leírta, hogy az ő általa foglalkoztatott hölgyek semmilyen testi és lelki bántalmazásnak nem lesznek kitéve.²⁷ Fazekas Ferenc városi rendőrkapitány jelentésében, melyet a városi tanácsnak címzett, hosszasan kifejtette azon véleményét, hogy a rendvédelmi szerv miért nem járul hozzá egy bordélyház létrehozásához Ungváron. A kapitány véleménye szerint az effajta intézmények éles társadalmi vitát válthatnak ki a városon belül, amely akár tettelegességig is fajulhat. Számos feleség vádolhatja meg férjét, hogy a házastársi kötelezettségeinek egy kéjnőnél tesz eleget a hitvesi ágy helyett.²⁸

²⁵ *Magyar statisztikai évkönyv. Új folyam IV.* Budapest, 1897. http://konyvtar.ksh.hu/index.php?s=kb_statisztika (Letöltve: 2020. március 8.), 26–27.

²⁶ TÖTÖS ÁRON: *Bordélyházak és kéjnőtartók a polgárosodó Nagyváradban.* https://socio.hu/uploads/files/2015_1/totos.pdf (Letöltve: 2020. február 10.)

²⁷ KTÁL, 6. Fond, 2. opisz, 270. ügyirat. 56.

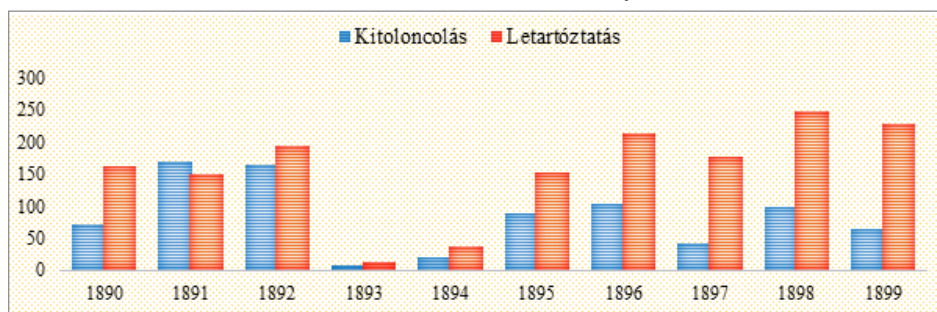
²⁸ Uo. 7.

A városi rendőrség munkája számokban

Az ungvári rendőrségnek minden év végén számot kellett adnia a városi tanácsnak arról, hogy milyen ügyekkel foglalkoztak az adott évben. Statisztikát kellett készíteniük, amelyben bemutatják, hogy hány személyt tartóztattak le és hány embert toloncoltak ki a városból. Ilyen kimutatás elkészítéséhez precíz és jól működő bürokratikus apparátusra volt szükség.²⁹

A városi rendőrségnek jogában állt letartóztatni minden olyan személyt, akik bűncselekményeket követtek el, illetve megfigyelni a gyanúsán és furcsán viselkedőket.³⁰ A letartóztatásoknak megvoltak az állam által megszabott jogi keretei, azonban előfordult, hogy a rendezett tanácsú városok is elfogadhattak a rendvédelmi szervek munkáját megkönnyítő rendeleteket. Detencióra akkor került sor, amikor a rendőrség bűnelkövetés közben tetten érte az elkövetőt, vagy minden kétséget kizáró bizonyíték állt rendelkezésükre.³¹

1. ábra *A letartóztatások és kitoloncolások aránya 1890–1899 között*

Forrás: a szerző saját szerkesztése

A letartóztatott személyek száma 1893-ban és 1894-ben nagymértékben visszaesett. Ennek háttérben az állhatott, hogy a város rendőrségén belül egyfajta vezetősere zajlott le. Ez az esemény negatívan hatott a rendőrség munkájára, hiszen két éven keresztül nem volt megfelelő vezetőség. 1893-ban a szervezet élén nem volt kapitány, ennek következtében a rendvédelmi szerv helyi gépezete akadozva működött. Ideiglenesen Lehocky Bélát bízták meg az őrs vezetésével, de mivel csak helyettesi tisztségben végezte munkáját, nem kapta meg azokat a jogköröket, amit egy rendőrkapitány.³² A következő évben, 1894-ben a helyzet változott, mivel újra Fazekas Ferencet nevezték ki az ungvári rendőrség élére.

²⁹ KTÁL, 4. Fond, 1. opisz, 172. ügyirat, 22–23.

³⁰ ERNYES 2012. 18–19.

³¹ TISZA 1925. 85.

³² KTÁL, 4. Fond, 1. opisz, 172. ügyirat, 28.

Azonban a helyzet nem stabilizálódott, mivel az régi új kapitány első intézkedése volt Lehoczky Béla menesztése, így a rendőrség vezetése ismét hiányossá vált. Megoldás csak 1895-ben született, amikor új kapitányt és helyettest választottak Berevickey István és Markovszkey Sándor személyében.³³ Ez a zűrzavaros időszak jól kivehető a rendőrség által készített statisztikai adatokból. 1892-ben 194 személyt tartóztattak le, a rákövetkező két évben viszont 162 emberrel kevesebbet.³⁴ A letartóztatott és a városból kitoloncolt személyek száma eltért egymástól, amiből arra lehet következtetni, hogy a bűnelkövetők többsége helyi lakos volt. A városban élőkkel szemben értelemszerűen – nem lehetett megindítani a toloncolási eljárást, ügyeiket bírósági eljáráson keresztül intézték. Például az 1896-ban letartóztatott 248 személyből csak 103 esetben beszélhetünk a városból való kitoloncolásról, ami azt jelenti, hogy a rendőrség által őrizetbe vettek közül 145 nagy valószínűséggel ungvári kötődésű lakos volt.³⁵

A rendőrség által közölt adatok, melyek az 1890–1899 közötti letartóztatott személyekről készültek, több érdekes adattal szolgálnak. Az 1896-os év a letartóztatások szempontjából kimagasló volt, mivel összesen 248 embert vettek őrizetbe a városban. A témával kapcsolatos levéltári források pontos információt nem szolgáltatnak arra vonatkozólag, hogy milyen kihágások következtében ugrott meg ilyen drasztikusan az őrizetbevételek száma. Véleményem szerint ez a magas szám összefüggésben lehet azzal, hogy 1896. május 2. és október 3. között zajlottak a millenniumi ünnepek.³⁶ Ungvár városában is tartottak kisebb ünnepeket, melyekre számos, a megye határain belül és kívül élő emberek is ellátogattak, de nem mindenki azért utazott a városba, hogy részese lehessen az ünnepeknek. A zsebtolvajok és koldusok számára jó alkalmak voltak ezek arra, hogy pénzhez jussanak, ezért a rendőrségnek fokoznia kellett jelenlétüket a város forgalmasabb pontjain. A rendőrség által közölt adatok szerint fellépésük eredményes volt, mivel ebben az évben 94 emberrel többet tartóztattak le, mint az ezt megelőző 1895-ös évben.³⁷

Összefoglalás

A dualizmus korszakában a Magyar Királyság területén két szervezet látta el a rendvédelmi feladatokat. Az ország vidéki területein a Magyar Királyi Csendőrség, amelyet 1881-ben alapítottak és a belügyminiszter irányítása alatt működött.

³³ KTÁL, 7. Fond, 1. opisz, 998. ügyirat, 12.

³⁴ KTÁL, 7. Fond, 1. opisz, 1125. ügyirat, 26.

³⁵ KÖVÁRY LÁSZLÓ (1897): *A millenium lefolyásának története*. Budapest; *Magyar statisztikai évkönyv. Új folyam IV.* Budapest, 1897. http://konyvtar.ksh.hu/index.php?s=kb_statisztika (Letöltve: 2020. március 8.), 205.

³⁶ KOCSIS ARTILA: A koldulás helyi szintű kezelése Magyarországon a dualizmus korában. *Aetas*, 2010. 25. évf. 1. sz. 19–20.

³⁷ KTÁL, 7. Fond, 1. opisz, 1125. ügyirat, 10–11.

Ezzel szemben a városok rendvédelmét a helyi szinten szerveződött városi rendőrség végezte el. Bármilyen, a rendőrséggel kapcsolatos ügyekben az adott település polgármestere és a munkáját segítő városi tanács volt az illetékes. Szabadon dönthettek személyállományi kérdésekben, illetve a testület pénzügyi finanszírozásáról. Így a szervezet feletti irányítás nem a rendvédelemben kompetens emberek kezébe került, ami nehezítette munkájuk sikerességét. Ennek is köszönhetően a rendőrségen belül egyre jobban erősödött a reformokat követők hangja. Az újtársok egyik legmarkánsabb képviselője volt Hegedűs Sándor, Gyöngyös városának rendőrkapitánya. Az ő nevéhez fűződött az első összendőrkapitányi kongresszus megszervezése. A rendezvényen az ország valamennyi kapitánya képviseltette magát. A rendezvény keretein belül, több reformcsomagot is elfogadtak a jelenlévők, azonban alkalmazásuk nem történt meg.

Ungvár városának rendvédelmi feladatait a helyi szinten működő rendőrség látta el. A szervezet élén a kapitány állt, munkáját a kapitány helyettes segítette. Levéltári forrásokból kiderül, hogy 1913-ban a város rendvédelmi feladatait – tisztekkel együtt – összesen harmincegy rendőr látta el. Minden a szervezettel kapcsolatos pénzügyi, eszközi és személyállományi kérdésben a polgármesternek, valamint a városi tanácsnak volt döntő szava. Az ungvári városi rendőrség feladatai közé tartozott a rendbontások, csendháborítások megakadályozása. Fellépésük eredményességét jól példázza, hogy sikerült megoldaniuk a bérkocsisok között kialakult dulakodást, illetve megoldották – részben – a kocsmákkal kapcsolatos problémákat is. A rendőrség hatásköre alá tartozott különböző dokumentumok és igazolások kiállításai is a lakosság számára. Így a kapitányhoz kellett fordulnia minden ungvári lakosnak, aki szeretett volna útlevelet vagy cselekdokmányt igényelni. Előfordult, hogy szokatlan ügyekkel is foglalkozniuk kellett. Ilyen volt például Fekete János bordélyház nyitási kísérlete, amelyet elvből akadályozott meg Fazekas Ferenc kapitány. Összegzésként elmondható, hogy bár a városi rendőrség anyagi és személyállományi nehézségekkel küzdött, a rá bízott feladatokat lehetőségeik szerint elvégezték.

FELHASZNÁLT FORRÁSOK ÉS IRODALOM

Levéltári források

Kárpátaljai Területi Állami Levéltár (Державний архів Закарпатської області, KTÁL)

1. 4. fond Ung vármegye főispánjának az iratai (1943–1919)
2. 6. fond Ungvár rendezett tanácsú város polgármesteri hivatalának iratai (1629–1919)
3. 7. fond Ung vármegye alispánjának az iratai (1854–1919)

Publikált források

1. *A községek jogairól és teendőiről. 1886. évi XXII. törvénycikk. 21.§.* <https://net.jogtar.hu/ezer-evtortveny?docid=88600022.TV&searchUrl=/ezer-evtortvenyei%3Fkeyword%3D1870.%2520%25C3%25A9vi%2520X.%2520t%25C3%25B6rv%25C3%25A9nycikk>. (Letöltve: 2020. március 19.)

2. *Tisztviselők választásáról: 1886. XXI. t. c. 80.§.* <https://net.jogtar.hu/ezer-ev-torveny?-docid=88600021.TV&searchUrl=/ezer-ev-torvenyei%3Fkeyword%3D1886%2520XXI> (Letöltve: 2020. március 12.)

Szakirodalom

1. BAJOR TIBOR (2010): *Záhony, a vasút és a vasúti átrakó.* Kézirat. Pécsi Tudományegyetem, Közgazdaságtudományi Kar, Regionális Politikai és Gazdaságtani Doktori Iskola, Pécs.
2. CSAPÓ CSABA (1999): *A magyar királyi csendőrség története 1881–1914.* Budapest.
3. DOROS GÁBOR – MELLY JÓZSEF (1930): *Nemibetegségek kérdése Budapesten, II. rész.* Budapest.
4. ERNYES MIHÁLY (2018): Magyarországi rendőrségek a dualizmusban és a két világháború között. *Rendvédelmi-történelmi Füzetek*, XXVIII. évf. 56. sz.
5. KÖVÁRY LÁSZLÓ (1897): *A millenium lefolyásának története.* Budapest.
6. *Magyar statisztikai évkönyv. Új folyam IV.* Budapest, 1897. http://konyvtar.ksh.hu/index.php?s=kb_statisztika (Letöltve: 2020. március 8.)
7. MÉSZÁROS KÁROLY (1861): *Ungvár története, legrégebbi időktől máig.* Pest.
8. PARÁDI JÓZSEF: *A magyar rendvédelem 1867–1914.* http://real.mtak.hu/88173/1/RTF_XXVIIevf_53sz_033-052.pdf. (Letöltve: 2020. március 5.)
9. TISZA MIKSA (1925): *Magyarország rendőrségének története.* Pécs.
10. TÖTŐS ÁRON: *Bordélyházak és kéjnitartók a polgárosodó Nagyváradban.* https://socio.hu/uploads/files/2015_1/totos.pdf (Letöltve: 2020. február 10.)

Л 67 **LIMES.** Науковий вісник Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці ІІ. 2021/Випуск VIII. Редакційна колегія: Ільдико Орос (головний редактор), Мелінда Орбан та Олександр Добош (відповідальні редактори) [та ін.] – Берегове: ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ, 2021. – 304 с. (англійською, німецькою, угорською та українською мовами)

ISSN 2411-4081

Науковий вісник «LIMES» засновано у 2014 році та видається за рішенням Вченої ради Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці ІІ. У науковому віснику публікуються наукові статті викладачів та студентів Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці ІІ, а також дослідження українських та іноземних учених угорською, українською та англійською мовами. Цей том об'єднує праці з історії, етнографії, теології, педагогіки, соціології, економіки, матеріалознавства і технологій.

УДК 001.89(058)

Наукове періодичне видання

LIMES

Науковий вісник

Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II

2021 р.

Випуск VIII

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія KB №20762-10562P від 08.05.2014 р.

Рекомендовано до друку Вченою радою Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II
(протокол №12 від 22.12.2021 р.)

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

Льдіко Орос, кандидат педагогічних наук (кафедра педагогіки та психології, ЗУІ ім. Ф.Ракоці II)

Відповідальні редактори:

Мелінда Орбан та Олександр Добош (видавничий відділ, ЗУІ ім. Ф.Ракоці II)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Адальберт Бовді, доктор фізико-математичних наук, професор (кафедра математики та інформатики, ЗУІ ім. Ф.Ракоці II), Адальберт Рац, доктор філософії у галузі природничих наук (кафедра історії та суспільних дисциплін, ЗУІ ім. Ф.Ракоці II), Бейла Надь, кандидат біологічних наук, доцент (кафедра біології та хімії, ЗУІ ім. Ф.Ракоці II), Віра Протопопова, доктор біологічних наук, професор (кафедра біології та хімії, ЗУІ ім. Ф.Ракоці II), Емьовке Бергхауер-Олас, доктор філософії у галузі соціальних та поведінкових наук (кафедра педагогіки та психології, ЗУІ ім. Ф.Ракоці II), Золтан Кормочі, доктор філософії у галузі гуманітарних наук (відділення угорської філології, кафедра філології, ЗУІ ім. Ф.Ракоці II), Золтан-Шандор Варга, доктор біологічних наук, професор-емерит (кафедра еволюційної зоології та біології людини, Дебреценський університет), Ібоя Самборовскі-Нодь, кандидат історичних наук (кафедра історії та суспільних дисциплін, ЗУІ ім. Ф.Ракоці II), Ілона Лехнер, доктор філософії у галузі гуманітарних наук (відділення англійської філології, кафедра філології, ЗУІ ім. Ф.Ракоці II), Йосип Молнар, кандидат географічних наук (кафедра географії та туризму, ЗУІ ім. Ф.Ракоці II), Катерина Дудич, доктор філософії у галузі гуманітарних наук (відділення угорської філології, кафедра філології, ЗУІ ім. Ф.Ракоці II), Лорант-Денеши Давід, саблітований доктор у галузі «регіональні науки», професор (Інститут економіки та розвитку регіонів, Університет ім. Святого Іштвана), Маргарета Кейс, кандидат історичних наук (відділення угорської філології, кафедра філології, ЗУІ ім. Ф.Ракоці II), Марія Ген, кандидат біологічних наук, саблітований доктор у галузі «науки про довкілля» (кафедра ботаніки, Університет ім. Святого Іштвана), Олександр Бергхауер, кандидат географічних наук (кафедра географії та туризму, ЗУІ ім. Ф.Ракоці II), Олена Біда, доктор педагогічних наук, професор (кафедра педагогіки та психології, ЗУІ ім. Ф.Ракоці II), Роберт Бачо, доктор економічних наук, професор (кафедра обліку і аудиту, ЗУІ ім. Ф.Ракоці II), Тетяна Чонка, кандидат філологічних наук (відділення української філології, кафедра філології, ЗУІ ім. Ф.Ракоці II), Томаш Врabelь, кандидат філологічних наук, доцент (відділення англійської філології, кафедра філології, ЗУІ ім. Ф.Ракоці II), Юдіта Павлович, кандидат педагогічних наук (відділення української філології, кафедра філології, ЗУІ ім. Ф.Ракоці II), Юрій Жигуц, доктор технічних наук, професор (кафедра математики та інформатики, ЗУІ ім. Ф.Ракоці II), Юрій Чотарі, кандидат історичних наук (кафедра історії та суспільних дисциплін, ЗУІ ім. Ф.Ракоці II)

Відповідальний за випуск:

Василь Брензович, кандидат історичних наук (Благодійний фонд за ЗУІ)

ТЕХНІЧНЕ РЕДАГУВАННЯ: *Мелінда Орбан та Олександр Добош*

ВЕРСТКА: *Мелінда Орбан*

КОРЕКТУРА: *авторські, Льдіко Гріца-Варцаба та Томаш Врabelь*

ДИЗАЙН ОБКЛАДИНКИ: *Ласло Веждед*

УДК: *Бібліотечно-інформаційний центр «Опацої Чере Янош» при ЗУІ ім. Ф.Ракоці II*

За зміст опублікованих статей відповідальність несуть автори.

Друк наукового вісника здійснено за підтримки уряду Угорщини.

Засновник: Благодійний фонд Закарпатського угорського педагогічного інституту (від 2016 року Благодійний фонд За Закарпатський угорський інститут)

Видавництво: **Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II** (адреса: пл. Кошута 6, м. Берегове, 90202. Електронна пошта: foiskola@kmf.uz.ua) *Статут «Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II» (Затверджено протоколом загальних зборів Благодійного фонду За ЗУІ, протокол №1 від 09.12.2019р., прийнято Загальними зборами ЗУІ ім. Ф.Ракоці II, протокол №2 від 11.11.2019р., зареєстровано Центром надання адміністративних послуг Берегівської міської ради, 12.12.2019р.)*

Поліграфічні послуги: **ТОВ «РІК-У»** (адреса: вул. Гагаріна 36, м. Ужгород, 88000. Електронна пошта: print@rik.com.ua) *Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК 5040 від 21 січня 2016 року*

Підписано до друку 30.12.2021. Шрифт «Times New Roman».

Папір офсетний, щільністю 80 г/м². Друк цифровий. Ум. друк. арк. 24,7.

Формат 70x100/16. Замовл. №351. Тираж 300.